

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+:
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ
ΗΡΑΚΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ(Ξ2015 079)

ΔΙΜΕΛΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

ΔΡ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΡΑΣ (Μον. Επίκουρος Καθηγητής)
ΔΡ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΕΤΣΙΟΣ (Μον. Επίκουρος Καθηγητής)

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

**ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+:
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	5
1. Εισαγωγή.....	6
2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	6
3. Μεθοδολογία.....	8
4. Αποτελέσματα και σχολιασμός ερωτηματολογίου.....	9
5. Συμπεράσματα.....	19
Βιβλιογραφία.....	20
Παράρτημα.....	22

Περίληψη

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η σύνδεση του προγράμματος Erasmus+ με την προώθηση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας στους νέους Ευρωπαίους και με την βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων. Στα πλαίσια της έρευνας συστάθηκε ένα ερωτηματολόγιο 21 ερωτήσεων που απαντήθηκε από 32 συμμετέχοντες φοιτητές στο πρόγραμμα Erasmus+. Μετά την συλλογή των αποτελεσμάτων, πραγματοποιήθηκε σχολιασμός πάνω στα ευρήματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, συμπεραίνοντας ότι, το πρόγραμμα Erasmus+ είναι ένα πολύτιμο εργαλείο στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των νέων Ευρωπαίων, στην προαγωγή της πολυπολιτισμικότητας και στην προώθηση Ευρωπαϊκών αξιών.

Λέξεις κλειδιά: γλώσσα, γλωσσικές δεξιότητες, διαπολιτισμική επικοινωνία, εκπαίδευση, Erasmus+, νεολαία, πολιτισμός

1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υπό την αιγίδα της πολλά προγράμματα προαγωγής της εκπαίδευσης με σημαντικότερο το Erasmus+: το πρόγραμμα της ΕΕ για τη στήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού στην Ευρώπη (*Τι Είναι Το Erasmus+*;, 2019). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές αλλά και στο διδακτικό και διοικητικό προσωπικό που συμμετέχουν να επωφεληθούν γλωσσικά και πολιτισμικά από την εμπειρία στο ξένο πανεπιστήμιο υποδοχής.

Η συμμετοχή σε ανταλλαγές στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus+ θεωρείται σημαντικό προσόν αφού διευκολύνει σχετικά την εύρεση εργασίας, αφού οι συμμετέχοντες φοιτητές όχι μόνο ωριμάζουν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου τους, αλλά αποκτούν επίσης σημαντικές δεξιότητες, όπως: κοινωνικο-επικοινωνιακές ικανότητες, όπως η διαπολιτισμική επίγνωση, προσαρμοστικότητα, ευελιξία, καινοτομία, παραγωγικότητα, κίνητρο, αντοχή, ικανότητες επίλυσης προβλημάτων και την ικανότητα του να δουλεύουν παραγωγικά σε μια ομάδα (Bracht et al., 2006. σελ. 208).

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η παρουσίαση της εμπειρίας των φοιτητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 και η ανταπόκρισή τους σε ένα νέο, πολυπολιτισμικό περιβάλλον, τόσο κοινωνικό όσο και ακαδημαϊκό. Σημαντικά αντικείμενα της έρευνας είναι: α) η γλώσσα διδασκαλίας του ιδρύματος υποδοχής, β) η τοπική γλώσσα και η δυννητική εκμάθηση της με τη βοήθεια του ιδρύματος υποδοχής, γ) οι λόγοι που οι ερωτηθέντες φοιτητές επέλεξαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ανταλλαγής και δ) το κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι του προγράμματος, όσον αφορά τη γεφύρωση πολιτισμών και ιδεών. Επίσης, θα απαντηθεί το κατά πόσο το πρόγραμμα Erasmus+ βοηθάει στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων καθώς και το αν το πρόγραμμα Erasmus+ συμβάλλει στη διαπολιτισμική επικοινωνία μεταξύ των νέων Ευρωπαίων.

2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η ανταλλαγή φοιτητών μέσω του προγράμματος δεν επωφελεί μόνο τους ίδιους τους φοιτητές αλλά και τα πανεπιστήμια, διότι συνάπτονται επαγγελματικές σχέσεις που μπορούν να μεταφραστούν σε εκδηλώσεις αδελφοποίησης των ιδρυμάτων, συνεργατικές ακαδημαϊκές αλλά και επιστημονικές έρευνες και επισκέψεις καθηγητών προς εμπλουτισμό του προγράμματος σπουδών των τμημάτων των πανεπιστημίων.

Όσον αφορά τους φοιτητές, οι ίδιοι ευαισθητοποιούνται σε θέματα πολυπολιτισμικότητας, αποκτούν ικανότητες προσαρμογής σε νέα πολιτισμικά περιβάλλοντα, εξοικειώνονται με νέες γλώσσες και κουλτούρες και βελτιώνουν τις γλωσσικές τους ικανότητες (ιδιαίτως στα αγγλικά, αφού είναι η πιο κοινή γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ διεθνών φοιτητών) (Souto-Otero et al, 2019. σελ. 16). Ερευνητές που ασχολούνται με έρευνες πάνω στα θέματα που προκύπτουν σε προγράμματα κινητικότητας που αφορούν την εκπαίδευση επισημαίνουν την σοβαρότητα των αλλαγών στη συμπεριφορά και προβλήματα ουσιαστικής επικοινωνίας καθώς και πρακτικής μελέτης που αντιμετωπίζουν οι σπουδαστές. (Byram & Feng, 2006)

Συνεχίζοντας, θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν δύο ορισμούς της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, σύμφωνα με τους Chen και Starosta (1998. σελ. 28):

«Η διαπολιτισμική επικοινωνία αναφέρεται στην επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων δύο διαφορετικών πολιτισμών.»

καθώς και την Arasaratnam (2013:48):

«Η διαπολιτισμική επικοινωνία αναφέρεται στις επιδράσεις πάνω στην επικοινωνιακή συμπεριφορά, όταν διαφορετικοί πολιτισμοί αλληλεπιδρούν. Έτσι, μπορεί κανείς να δει την διαπολιτισμική επικοινωνία σαν μια επικοινωνία που ξεδιπλώνεται σε μεταφορικούς διαπολιτισμικούς χώρους.»

Λαμβάνοντας υπόψιν αυτούς τους δύο ορισμούς, καταλαβαίνουμε ότι η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι άρρηκτο κομμάτι του προγράμματος Erasmus+, αφού ο συμμετέχων φοιτητής καλείται να προσαρμοστεί και να ανταπεξέλθει σε ένα νέο περιβάλλον στο οποίο θα δέχεται καθημερινά έναν καταιγισμό νέων ιδεών σε ποικίλες γλώσσες και διαφορετικών πολιτισμών. Αυτή η εμπειρία όμως, αν και ίσως υπερβολικά πρωτόγνωρη για αρκετούς φοιτητές θα είναι υπερβολικά πολύτιμη σε μια επαγγελματική πραγματικότητα που οι αποστάσεις μεταξύ των χωρών και τα σύνορα μικραίνουν μέρα με τη μέρα. Το πρόγραμμα Erasmus+ ή Erasmus Plus δεν ήταν πάντοτε πρόγραμμα που στέγαζε δράσεις για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Ξεκίνησε σαν πρόγραμμα Erasmus (EuRopean Community Action Scheme for the Mobility of University Students) και είχε ως μοναδικό σκοπό την προαγωγή της κινητικότητας σπουδαστών πανεπιστημίων σε πανεπιστήμια του εξωτερικού και δημιουργήθηκε το 1987. Το όνομα προήλθε από τον Ολλανδό φιλόσοφο Έρασμο, ο οποίος με τον βίο του και κυρίως το γεγονός ότι έζησε αλλά και εργάστηκε σε πολλές χώρες της Ευρώπης θέτει ένα τρανταχτό παράδειγμα για τους ενδιαφερόμενους σπουδαστές. Πρωτεργάτης της ιδέας ενός κεντρικού Ευρωπαϊκού προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών υπήρξε η Sofia Corradi, Ιταλίδα εκπαιδευτικός και επιστημονικός σύμβουλος της μόνιμης συνεδρίασης των Πρυτάνεων των Ιταλικών Πανεπιστημίων, που με τη θέση της είχε τη δυνατότητα να αυξήσει την επίγνωση πάνω σε αυτή την ιδέα και να την διαδώσει σε πανεπιστημιακούς κύκλους. Πριν ψηφιστεί τον Ιούνιο του 1987, είχαν υπάρξει κάποιες πιλοτικές ανταλλαγές φοιτητών υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όμως, η όλη ιδέα ενός κεντρικού προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών βρήκε αντίθετα κάποια κράτη μέλη, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, διότι συγκρούονταν με δικά τους προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών. Κανείς όμως δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι ένα πρόγραμμα που ξεκίνησε με μόλις 3244 φοιτητές στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του (το ακαδημαϊκό έτος 1987-88 θα έφτανε μέσα σε 18 χρόνια να δώσει ευκαιρίες κινητικότητας σε περισσότερους από 2 εκατομμύρια στο σύνολο φοιτητές μέχρι το 2006, ακόμα και να φτάσει το τεράστιο ποσό των 853.000 φοιτητών μόνο για το 2018 (*Statistics*, 2020). Το τωρινό Erasmus+ (2014-2020) θεσπίστηκε το 2013 με προϋπολογισμό 14.7 δισεκατομμύρια ευρώ και συνδυάζει όλα τα τρέχοντα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, συμπεριλαμβανομένου και του προγράμματος “Δια Βίου Μάθησης” (Erasmus, Da Vinci, Comenius, Grundtvig), Νέα Γενιά σε Δράση (Youth in Action) και 5 παγκόσμια προγράμματα συνεργασίας (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink και το Πρόγραμμα για Συνεργασία με Βιομηχανοποιημένες Χώρες).

Η Ελλάδα, ως χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχει στο πρόγραμμα Erasmus από το 1987, δηλαδή την πρώτη χρονιά που εφαρμόστηκε το ίδιο το πρόγραμμα. Έκτοτε, χιλιάδες Ελλήνων μαθητών, φοιτητών, εκπαιδευτικών, νέων, καθώς και φοιτητών πρακτικής άσκησης έχουν περάσει από λίγες εβδομάδες μέχρι και χρόνο σε κάποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του προγράμματος Erasmus. Το 2017 ο προϋπολογισμός του ταμείου του προγράμματος για την Ελλάδα ανέρχονταν στα 32,92 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία υλοποιήθηκαν 502 ελληνικά projects και επωφελήθηκαν 16.368 συμμετέχοντες όλων των φασμάτων (πρωτοβάθμια έως ανώτατη εκπαίδευση, πρακτική άσκηση, δια βίου μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων και νέων). Από αυτά τα 32,92 εκατομμύρια ευρώ, τα 19,5 εκατομμύρια χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση 70 πανεπιστημιακών projects και την παρακολούθηση μαθημάτων σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης του εξωτερικού και συμμετοχή σε αντίστοιχα προγράμματα ανώτατης εκπαίδευσης από 8.217 φοιτητές, δηλαδή λίγο περισσότερο από το 50% των συνολικών συμμετεχόντων του προγράμματος. Από τη μεριά των projects, την πλειοψηφία κατέχουν τα projects που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τους νέους που αριθμούνται σε 146 και 144 αντίστοιχα με αμέσως επόμενα τα projects πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αριθμούνται στα 126. Το πρόγραμμα Erasmus+ χρηματοδότησε και προγράμματα συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και σχολείων, πανεπιστημίων, οργανώσεων για νέους, δημόσιους φορείς με σκοπό τη δημιουργία σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων με ισχυρότερους δεσμούς ανάμεσα στους κόσμους της εκπαίδευσης και της εργασίας. Αυτά τα προγράμματα είχαν ξεχωριστό προϋπολογισμό ύψους 10.86 εκατομμυρίων ευρώ, χρηματοδότησαν 65 προγράμματα στα οποία συμμετείχαν συνολικά 389

οργανισμοί. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν φορείς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 33 από τα 65 προγράμματα αφορούσαν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όσον αφορά τα προγράμματα ανταλλαγής, το 2016-2017, 3267 φοιτητές και 1920 πρακτικάριοι βρέθηκαν στο εξωτερικό σε χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ και 72 σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Από την άλλη, η χώρα μας δέχθηκε 2328 φοιτητές και 2145 πρακτικάριους, καθώς και 215 φοιτητές από χώρες-εταίρους του προγράμματος. (IKY. 2017)

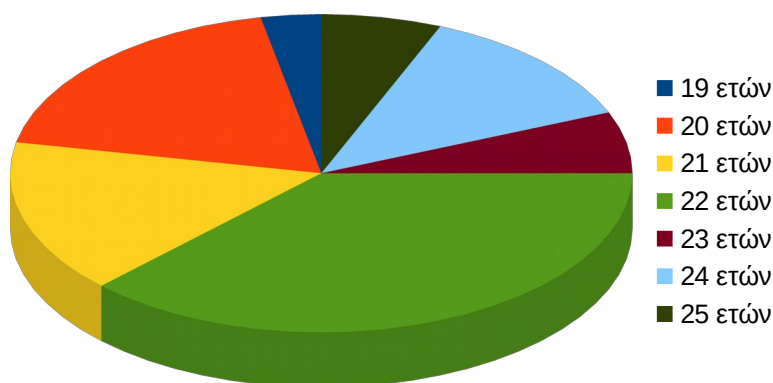
3. Μεθοδολογία

Προς εκπλήρωση των σκοπών και απάντηση των ερωτημάτων που αναφέρθηκαν (βλ. Εισαγωγή) πραγματοποιήθηκε έρευνα μικρής κλίμακας (32 ερωτηθέντες φοιτητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα Erasmus+) με τη χρήση ερωτηματολογίου (βλ. Παράρτημα). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 22 ερωτήσεις, συμπεριλαμβανομένων κάποιων δημογραφικών στοιχείων (π.χ. ηλικία, χώρα προέλευσης, χώρα φοίτησης, γλώσσα/-ες ομιλίας) και ερωτήσεις σχετικά με το πόσο συνέβαλλε το πανεπιστήμιο στην ομαλή προσαρμογή των αλλοδαπών φοιτητών στο νέο πολιτισμικό τους περιβάλλον καθώς και στην επικοινωνία με τον νέο κοινωνικό περίγυρό τους (πχ μαθήματα τοπικής γλώσσας) αλλά και κατά πόσο το γλωσσικό τους επίπεδο τους επέτρεψε να παρακολουθήσουν χωρίς προβλήματα τα μαθήματα καθώς και την βελτίωσή τους πάνω στη γλώσσα διδασκαλίας του πανεπιστημίου. Οι ερωτηθέντες ήταν φοιτητές τόσο της ημεδαπής όσο και της αλλοδαπής. Οι ερωτήσεις είναι χωρισμένες σε 4 ενότητες: α) δημογραφικού ενδιαφέροντος, β) σχετικές με τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων όσον αφορά το πρόγραμμα Erasmus+, γ) γλωσσικού ενδιαφέροντος και δ) σχετικές με την διαπολιτισμική επικοινωνία. Υπήρξαν ανάμεσα στις υποχρεωτικές ερωτήσεις και κάποιες επιλογής, όπως η ερώτηση 5 (βλ. Παράρτημα) όπου ζητήθηκε να ταξινομήσουν με αύξουσα ταξινόμηση τους κυριότερους λόγους που αποφάσισαν τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Erasmus+, με σκοπό τον σχολιασμό των κινήτρων των συμμετεχόντων. Η μορφή των ερωτήσεων ποικίλει, καθώς γίνεται χρήση λίστας όπου είναι δυνατή η επιλογή μιας ή περισσότερων επιλογών (βλ. Παράρτημα ερωτήσεις 1,2,4,9,17), ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης (βλ. Παράρτημα ερωτήσεις 5,6 κα), ερωτήσεις με επιλογές Ναι ή Όχι (βλ. Παράρτημα ερωτήσεις 15,16 κα) καθώς και χρήση της κλίμακας Likert (βλ. Παράρτημα ερωτήσεις 7,8 κα). Η χρήση της κλίμακας Likert αποφασίστηκε ως ο πιο αποτελεσματικός τρόπος συλλογής απαντήσεων για κάποιες από τις ερωτήσεις, όπως η ερώτηση 7 (βλ. Παράρτημα), όπου ένα απλό Ναι ή Όχι δεν θα ήταν αρκετά καλή απεικόνιση της αίσθησης που προκάλεσε στον ερωτηθέντα το πρόγραμμα Erasmus+. Η κλίμακα Likert πρόκειται για μια ψυχομετρική κλίμακα που χρησιμοποιείται πολύ συχνά σε έρευνες που χρησιμοποιούν ερωτηματολόγια. Πήρε το όνομα της από τον Αμερικανό κοινωνικό ψυχολόγο Rensis Likert. Ο αξιολογητής έχει μια λίστα με προτάσεις (καταφατικές ή ερωτηματικές), ο αριθμός των οποίων συνήθως ποικίλλει από έξι ως τριάντα (Arnold et al. 1967:31). Η διαβάθμιση της κλίμακας συνήθως έχει τη μορφή «Διαφωνώ», «Μάλλον Διαφωνώ», «Ούτε Συμφωνώ», «Ούτε Διαφωνώ», «Μάλλον Συμφωνώ», «Συμφωνώ». Έτσι, οι επιλογές είναι απλές, κατανοητές, χωρίς να αφήνουν κενά σε όλο το εύρος που εξετάζεται. Είναι μια κλίμακα που προτιμάται τόσο από τους ερωτηθέντες, όσο και από τους αξιολογητές, αφού οι πρώτοι νιώθουν ότι μπορούν να εκφράσουν σε ικανοποιητικό βαθμό την αρέσκεια ή τη δυσαρέσκεια τους σε κάποιο θέμα, ενώ οι δεύτεροι μπορούν να αναφέρουν και να παρουσιάσουν τα ευρήματα τους και σε άτομα που δεν είναι γνώστες της στατιστικής. Αυτή κλίμακα όμως έχει και κάποια μειονεκτήματα, όπως ο τρόπος που διατυπώνονται οι προτάσεις είναι πολύ πιθανόν να επηρεάσει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων (Hasson & Arnetz 2007:2), ιδιαίτερα όταν ζητούνται προσωπικά στοιχεία όπως email, τηλέφωνο, όνομα και επώνυμο, όπως έχει παρατηρήσει ο Paulhus (1984). Επίσης, οι κοινωνικές πιέσεις μπορούν να επηρεάσουν επίσης τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, αφού για παράδειγμα, κανείς δεν θα παραδέχονταν ανοιχτά ότι είναι ρατσιστής ή υπέρ της ανισότητας των φύλων. Τέλος, η ύπαρξη ουδέτερων απαντήσεων (τύπου «Ούτε Διαφωνώ, Ούτε Συμφωνώ») μπορεί να οδηγήσει τους ερωτηθέντες στην αναποφασιστικότητα και την ουδετερότητα εφόσον δεν θελήσουν να λάβουν μια ακραία θέση, αλλοιώνοντας έτσι την καλύτερη καταγραφή των αποτελεσμάτων (Παπαδημητρίου κ.ά. 2001).

4. Αποτελέσματα και σχολιασμός ερωτηματολογίου

Ακολουθούν τα αποτελέσματα της έρευνας συνοδευόμενα από σύντομους σχολιασμούς της κάθε ερώτησης για καλύτερη και σαφέστερη κατανόηση των ευρημάτων.

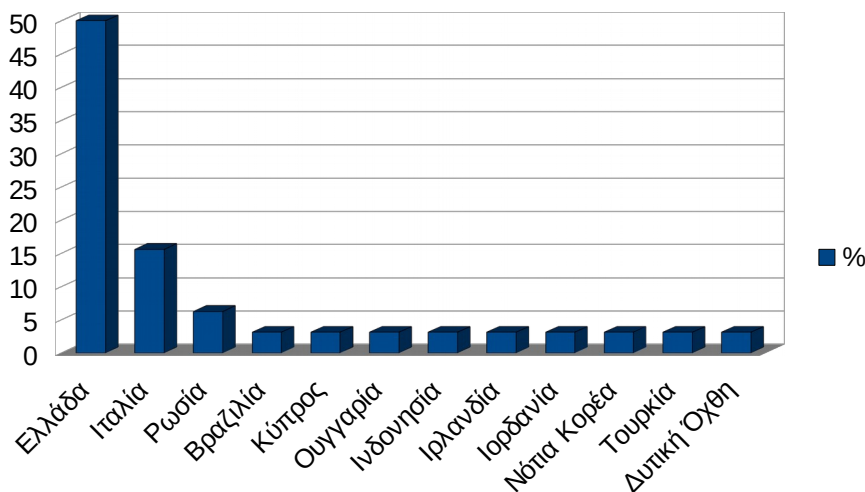
1. Ηλικία

Γράφημα 1: Ηλικία φοιτητών

Όπως φαίνεται από τους παραπάνω πίνακες και γραφήματα, η πλειοψηφία (37.5%) των ερωτηθέντων είναι 22 χρονών, που αντιστοιχεί στο τέταρτο προς πέμπτο έτος των ακαδημαϊκών τους σπουδών, εφόσον εισήλθαν στο πανεπιστήμιο στην ηλικία των 18 χρονών. Αμέσως επόμενες είναι οι ηλικίες των 20 (18.75%) και 21 (15.625%) (βλ. Γράφημα 1). Κρίνοντας από τις τρεις συχνότερες ηλικίες, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι Ευρωπαίοι φοιτητές αποφασίζουν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ όσον αφορά τα προγράμματα κινητικότητας μεταξύ πανεπιστημίων περίπου στο δεύτερο προς τρίτο έτος (καθώς πρέπει να περάσει ένας χρόνος από την αποδοχή στο πρόγραμμα μέχρι το εξάμηνο φοίτησης), έχοντας εξοικειωθεί στο γενικότερο αντικείμενο της σχολής τους και όντας έτοιμοι να διαλέξουν ειδίκευση ή κατεύθυνση αναλόγως το τμήμα στο οποίο φοιτούν.

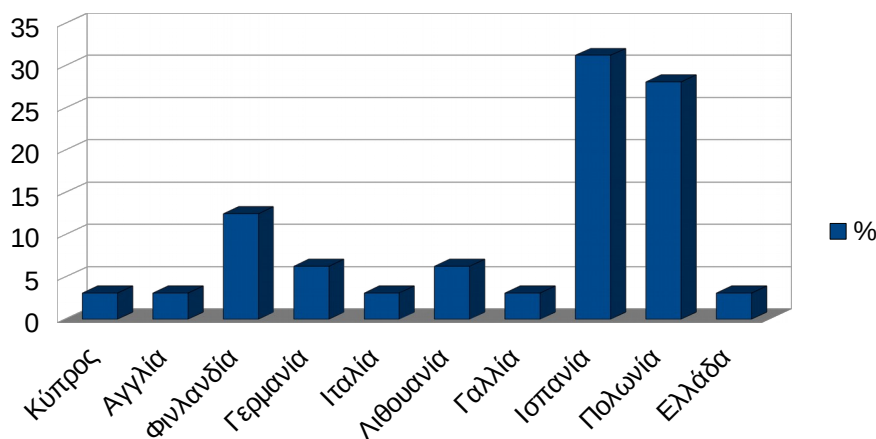
2. Χώρα προέλευσης

Γράφημα 2: Χώρα προέλευσης φοιτητών

Η πλειοψηφία (50%) των ερωτηθέντων φοιτητών ήταν Έλληνες, ενώ οι υπόλοιποι φοιτητές ήταν τόσο Ευρωπαίοι (Κύπρος, Ιταλία, Ουγγαρία) όσο και μη-Ευρωπαίοι (Νότια Κορέα, Βραζιλία, Ινδονησία) (βλ. Γράφημα 2). Έχουμε προαναφέρει πως στα πλαίσια κινητικότητας του προγράμματος Erasmus+, συνεπάγεται και το πρόγραμμα Erasmus Mundus, που αφορά τη μετακίνηση τόσο Ευρωπαίων φοιτητών σε πανεπιστήμια άλλων ηπείρων όσο και μη-Ευρωπαίων φοιτητών σε Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου μου στο Κατοβίτσε της Πολωνίας, γνώρισα συμφοιτητές μου από Ευρωπαϊκές και μη χώρες, όπως, Ουγγαρία, Ιταλία, Γαλλία, Τουρκία, Σιγκαπούρη, Κίνα, Καναδά, Κονγκό.

3. Χώρα φοίτησης με το πρόγραμμα Erasmus+

Γράφημα 3: Χώρα ιδρύματος υποδοχής

Στις χώρες υποδοχής που δήλωσαν οι ερωτηθέντες διακρίνουμε μια ποικιλία στις απαντήσεις με πιο δημοφιλείς την Ισπανία και την Πολωνία.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα στατιστικά που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ([Erasmus Plus: Facts, Figures & Trends, n.d.](#)) και το ΙΚΥ ([ΙΚΥ, 2017](#)), η Ισπανία βρίσκεται εδώ και χρόνια στην κορυφή των δημοφιλέστερων προορισμών που επιλέγουν οι συμμετέχοντες φοιτητές για το εξάμηνο Erasmus+ τους, κάτι που ισχύει και για την Ελλάδα, αφού το 2017 η Ισπανία υπήρξε ο κορυφαίος προορισμός για τους Έλληνες φοιτητές. Η Πολωνία βρίσκεται στη δεύτερη θέση των απαντήσεων με τις υπόλοιπες χώρες να έχουν σχεδόν ίδιο αριθμό απαντήσεων.

4-5. Κύριοι λόγοι επιλογής χώρας / ιδρύματος υποδοχής και (προαιρετική) ταξινόμηση αυτών

- Κύρος ιδρύματος υποδοχής (21.875%)
- Προσωπική αρέσκεια προς τη χώρα υποδοχής (25%)
- Κουλτούρα / Πολιτισμός (31.25%)
- Γλώσσα (25%)
- Οικονομικοί λόγοι (21.875%)
- Προσωπικοί λόγοι (25%)
- Γεωγραφία (ορόσημα, γειτνίαση με χώρες ενδιαφέροντος) (15.625%)
- Εξατομικευμένες επιλογές
- Περιορισμένες επιλογές (3.125%)
- Συμβουλές φίλων (3.125%)
- Το πανεπιστήμιο μου διάλεξε το ίδρυμα υποδοχής (3.125%)
- Η πρώτη υποτροφία που μου προσφέρθηκε ήταν για τη Φινλανδία (3.125%)

Όπως φαίνεται κι από τα παραπάνω στοιχεία, σημαντικότερο κριτήριο επιλογής χώρας/ιδρύματος υποδοχής για τους ερωτηθέντες φοιτητές ήταν η κουλτούρα/ο πολιτισμός (31.25%) της χώρας υποδοχής και ό,τι αυτό συνεπάγεται (ήθη, έθιμα και παραδόσεις της χώρας, αντιμετώπιση αλλοδαπών φοιτητών/εργαζομένων από τον ντόπιο πληθυσμό, ανοχή σε ξένες κουλτούρες). Ακολουθούν η προσωπική αρέσκεια προς την χώρα υποδοχής (25%), η γλώσσα (25%) και οι προσωπικοί λόγοι (25%) του κάθε φοιτητή, που είναι λόγοι συνδεδεμένοι με την κουλτούρα της κάθε χώρας. Ειδικότερα η γλώσσα και η προσωπική αρέσκεια του κάθε ατόμου είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες για την ομαλή ένταξη στο νέο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον που θα κληθούν να ανταπεξέλθουν οι υποψήφιοι υπότροφοι του προγράμματος. Έπειτα ακολουθούν το κύρος του ιδρύματος υποδοχής (21.875%) και οι οικονομικοί λόγοι (21.875%), κάτι που μας υποδεικνύει ότι η επιλογή γίνεται περισσότερο με βάση τη διαβίωση στη χώρα υποδοχής και έπειτα βάσει πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και μαθημάτων. Αυτό είναι κατανοητό, καθώς, ακόμα και αν ένα ίδρυμα υποδοχής μπορούσε να παρέχει ένα πρόγραμμα εξαμήνου σε κάποιον φοιτητή ανταλλαγής που θα κάλυπτε κάθε ακαδημαϊκή του ανάγκη, εάν ο ίδιος ο φοιτητής δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει στη ζωή στο νέο κοινωνικοοικονομικό και ακαδημαϊκό περιβάλλον, τότε η παραμονή του για ένα ολόκληρο εξάμηνο θα ήταν αδύνατη. Τελευταίο κριτήριο ήταν η γεωγραφία (15.625%) της χώρας που επιλέχθηκε, κάτι που θα ενδιέφερε περισσότερο φοιτητές με σκοπό να ενσωματώσουν αρκετά έως πολλά ταξίδια στο εξάμηνο τους. Υπήρξαν και κάποιες εξατομικευμένες απαντήσεις, που έδωσαν βαρύτητα στο γεγονός ότι σε κάποια πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν υπάρχει πολλή ελευθερία όσον αφορά τις επιλογές που έχει ο φοιτητής ως προς τα πανεπιστήμια ή τις χώρες που θα ήθελε να φοιτήσει μέσω του προγράμματος Erasmus+.

6. Ποιοι είναι οι κυριότεροι λόγοι που σε ώθησαν να κάνεις αίτηση για το πρόγραμμα Erasmus+

Σε αυτή την ερώτηση υπήρχαν ποικίλες απαντήσεις με συχνότερες το ταξίδι σε νέες χώρες, βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων, συνάντηση με νέους ανθρώπους από όλο τον κόσμο, εξοικείωση με νέους πολιτισμούς και κουλτούρες. Λαμβάνοντας υπόψιν αυτές τις απαντήσεις, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι υπότροφοι του προγράμματος προσπαθούν να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους βοηθούσαν, εφόσον υπήρξε η περίπτωση, να ανταπεξέλθουν σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον εργασίας, καθώς και να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους επέτρεπαν να αναζητήσουν εργασία σε διεθνές επίπεδο. Στις μέρες είναι ιδιαίτερη σημαντική η γνώση ξένων γλωσσών και ιδιαιτέρως της αγγλικής, καθώς αποτελεί ένα απαραίτητο πολυχρηστικό εργαλείο για έναν νέο επαγγελματία ή φοιτητή πανεπιστημίου.

Η εξοικείωση με νέες κουλτούρες και ανθρώπους με εντελώς διαφορετικές νοοτροπίες από άλλες χώρες θα βοηθήσουν τους φοιτητές (μελλοντικούς επαγγελματίες) να ανταπεξέλθουν στις ολοένα αυξανόμενες ευκαιρίες και απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς, καθώς και να βοηθήσουν στην εξάλειψη προκαταλήψεων και στερεοτύπων στην καθημερινή ζωή τους αλλά και στο εργασιακό περιβάλλον. Αναφορικά στα ταξίδια, με έναν σωστό υπολογισμό των εξόδων και οποιωνδήποτε οικονομικών του κάθε υποτρόφου, το ταξίδι σε όλη την Ευρώπη έχει γίνει πλέον εύκολο και αποτελεί μια εμπειρία πολύτιμη για κάθε νέο, καθώς και μεγαλύτερο Ευρωπαίο και μη πολίτη. Περαιτέρω απαντήσεις συμπεριλαμβάνουν την διεύρυνση των γνωστικών αντικειμένων του κάθε φοιτητή, την «εκ νέου» ζωή σε ένα ξένο περιβάλλον, απόκτηση νέων εμπειριών, εκπλήρωση προσωπικών στόχων και εκμάθηση νέας γλώσσας.

7. Ήταν ικανοποιητική η εμπειρία σου με το πρόγραμμα Erasmus+

Ικανοποίηση με το πρόγραμμα Erasmus+	
Πάρα Πολύ	59.375%
Πολύ	34.375%
Ούτε Λίγο, Ούτε Πολύ	6.25%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων φοιτητών (59.375%) απάντησε ότι η εμπειρία τους κατά τη διάρκεια του προγράμματος Erasmus+ ήταν φανταστική, ενώ το 34.375% ότι ήταν καλή. Άρα η συντριπτική πλειοψηφία έμεινε ικανοποιημένη από το πρόγραμμα και το εξάμηνο στο εξωτερικό. Τέλος, μόνο το 6.25%, δηλαδή οι 2 στους 32 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η εμπειρία τους ήταν μέτρια.

8. Θα πρότεινες το πρόγραμμα Erasmus+ σε ενδιαφερόμενους φοιτητές / γνωστούς σου

Σε αυτή την ερώτηση και οι 32 ερωτηθέντες απάντησαν ότι θα πρότειναν το πρόγραμμα Erasmus+ σε ενδιαφερόμενους συμφοιτητές και γνωστούς τους. Αυτό δείχνει ότι παρά τις όποιες διαφορές στην εμπειρία κάθε φοιτητή που συμμετείχε στο πρόγραμμα, καθώς η όλη εμπειρία του προγράμματος μπορεί να διαφέρει από πόλη σε πόλη μέσα στην ίδια χώρα ή ίσως και περιφέρεια, η ίδια η εμπειρία είναι κάτι πολύ σημαντικό για όλους τους συμμετέχοντες και θα ήθελαν να το βιώσει και κάποιος άλλος ενδιαφερόμενος φοιτητής.

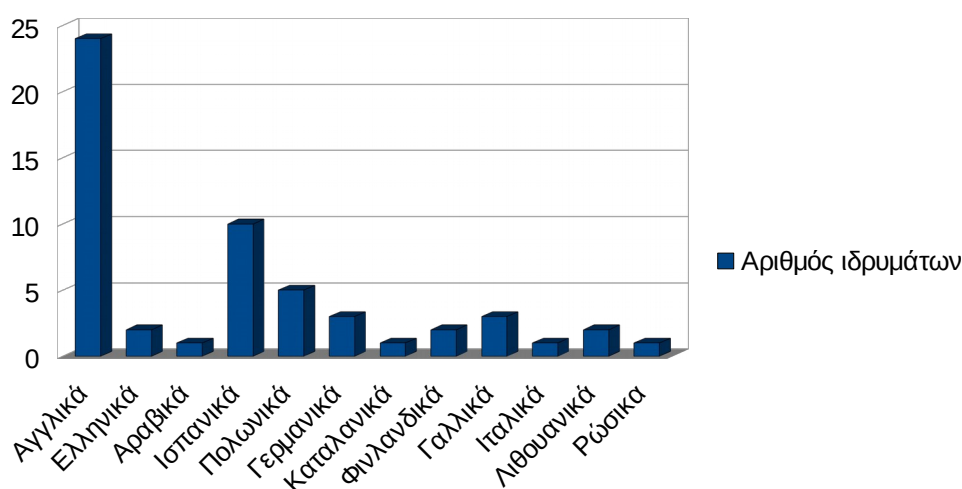
9. Γλώσσες

Γλώσσα	Ποσοστό %
Αραβικά (Νότια Λεβαντινικά)	3,1%
Αραβικά (Σύγχρονα Πρότυπα)	6,3%
Ολλανδικά	3,1%
Αγγλικά	93,75%
Γαλλικά	31,3%
Γερμανικά	21,9%
Ελληνικά	43,8%
Ουγγρικά	3,1%
Ινδονησιακά (Μπαχάσα)	3,1%
Ιταλικά	21,9%
Ιαπωνικά	3,1%
Κορεάτικα	6,3%
Μανδαρινικά (Κινέζικα)	3,1%
Πολωνικά	3,1%
Πορτογαλικά	9,4%
Ρώσικα	6,4%
Ισπανικά	37,5%
Τουρκικά	3,1%
Γουόλοφ	3,1%
Ιταλική Νοηματική Γλώσσα	3,1%

Σκοπός αυτής της ερώτησης ήταν η χαρτογράφηση των γλωσσών που μιλούν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα σπουδαστές,. Όπως είναι εμφανές, τα Αγγλικά ήταν η πιο συχνή απάντηση καθώς 30/32 ερωτηθέντες απάντησαν ότι την μιλούν. Ακολουθούν σε συχνότητα οι Ισπανική, Ιταλική, Γαλλική, Γερμανική και Ελληνική. Με εξαίρεση τα Ελληνικά, καθώς οι μισοί

ερωτηθέντες ήταν από την Ελλάδα, οι υπόλοιπες πιο συχνές γλώσσες είναι όλες τους Ευρωπαϊκές. Αυτό υποδεικνύει ότι, παρόλο που δεν ήταν όλοι οι ερωτηθέντες από χώρες των οποίων αυτές οι γλώσσες είναι επίσημες, οι Ευρωπαϊκές γλώσσες έχουν ζήτηση και προκαλούν ενδιαφέρον και εκτός Ευρώπης. Ανάμεσα στις απαντήσεις βρίσκονται και ασιατικές γλώσσες (Ιαπωνικά, Κορεάτικα, Ινδονησιακά κ.α.), αφρικανικές (Γουόλοφ) καθώς και τα Αραβικά. Όσον αφορά τους Έλληνες φοιτητές, μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος μαθαίνουν, πέραν της Αγγλικής, Γαλλικά ή Γερμανικά και καμιά φορά Ιταλικά. Οι βάσεις που θέτονται στο δημοτικό και στο γυμνάσιο, μπορούν να κινήσουν το ενδιαφέρον του οποιουδήποτε μαθητή να ασχοληθεί περαιτέρω με τη γλώσσα της επιλογής αλλά και να έρθει σε επαφή με νέες γλώσσες και πολιτισμούς. Μεγάλο ήταν και το ποσοστό των ερωτηθέντων που κατάγονται από κάποια Ευρωπαϊκή χώρα και γνωρίζουν τουλάχιστον άλλη μια Ευρωπαϊκή γλώσσα, κάτι που δείχνει ότι υπάρχει θέληση ανοίγματος επαγγελματικών οριζόντων εντός της ηπείρου, από νέους Ευρωπαίους. Πολύγλωσσοι δήλωσαν επίσης αρκετοί ερωτηθέντες, καθώς, 22 δήλωσαν ότι γνωρίζουν 3 και περισσότερες γλώσσες (συμπεριλαμβανομένης και της μητρικής τους), ενώ 6 δήλωσαν ότι γνωρίζουν 2 και μόλις 4 δήλωσαν πως γνωρίζουν μόνο μία, Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι υπήρχε και μια απάντηση γνώσης της Ιταλικής Νοηματικής Γλώσσας.

10. Γλώσσα /-ες στο ίδρυμα υποδοχής

Γράφημα 4: Γλώσσα/-ες ιδρύματος υποδοχής

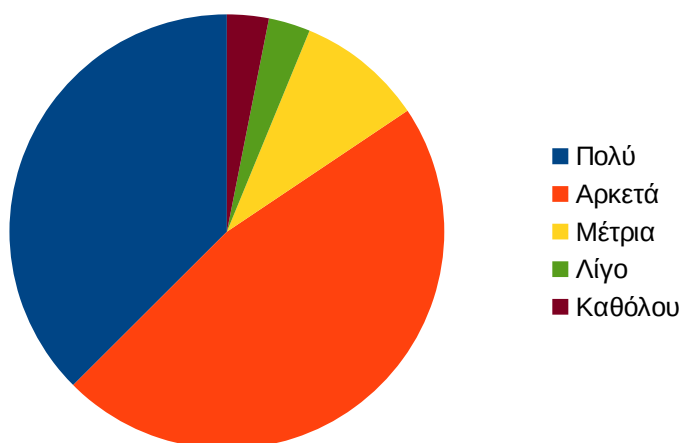
Η πιο συχνή γλώσσα διδασκαλίας στα πανεπιστήμια υποδοχής ήταν τα αγγλικά με επόμενη συχνότερη τα Ισπανικά. Αυτό δείχνει ότι ολοένα και περισσότερα πανεπιστήμια του εξωτερικού ενσωματώνουν μαθήματα αλλά και ολόκληρα προγράμματα σπουδών στην Αγγλική γλώσσα, με σκοπό την καλύτερη ανταπόκριση στην παγκόσμια αγορά εργασίας και επιστημονική κοινότητα αλλά και για να φανούν πιο “ελκυστικά” σε διεθνείς φοιτητές, εντός αλλά και εκτός Ευρώπης. Όπως αναφέρθηκε και πριν, τα Ισπανικά είναι υψηλά στη λίστα καθώς η Ισπανία είναι ένας από τους συχνότερους προορισμούς για εξάμηνο Erasmus για τους Ευρωπαίους φοιτητές αλλά ιδιαίτερα και για τους Έλληνες. Πολλές απαντήσεις επίσης δήλωσαν ότι κάποιοι συμμετέχοντες παρακολούθησαν μαθήματα και σε περισσότερες από μια γλώσσες, χωρίς βέβαια να ξεκαθαρίζουν αν αυτά ήταν μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας ή μαθήματα που δήλωσαν τα οποία διδάσκονταν στην τοπική γλώσσα.

11. Ήταν οι γλωσσικές σου δεξιότητες αρκετές ώστε να ανταπεξέλθεις στα μαθήματα που επέλεξες;

Επάρκεια γλωσσικών δεξιοτήτων	
Πάρα Πολύ	43.8%
Πολύ	40.6%
Ούτε Λίγο, Ούτε Πολύ	9.4%
Λίγο	3.1%
Καθόλου	3.1%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (ποσοστό σχεδόν 85%) απάντησε πως οι γλωσσικές δεξιότητες τους κάλυψαν σε πολύ καλό έως και άριστο επίπεδο τις απαιτήσεις των μαθημάτων που παρακολούθησαν. Αυτό μπορεί να συνδεθεί με την προηγούμενη ερώτηση, όπου τα αγγλικά ήταν η συνηθέστερη γλώσσα διδασκαλίας που συνάντησαν οι ερωτηθέντες, αλλά και μια γλώσσα που όλοι μας έχουμε με τον έναν ή τον άλλο τρόπο καθημερινή επαφή. Έτσι, είναι λογικό κάποιος να έχει πολύ καλή γνώση της αγγλικής, ακόμα και αν δεν κατέχει κάποιο συγκεκριμένο τίτλο γλωσσομάθειας. Το ίδιο μπορεί να αναφερθεί και για τα ισπανικά, καθώς πολλοί φοιτητές που προτιμούν την Ισπανία σαν προορισμό Erasmus, το κάνουν για να ενισχύσουν τις γνώσεις των Ισπανικών τους όσο το δυνατόν περισσότερο, κάτι που γίνεται αρκετά εύκολο με την παρακολούθηση ακαδημαϊκών μαθημάτων στην ίδια γλώσσα.

12. Βελτιώθηκαν οι γλωσσικές σου δεξιότητες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου Erasmus+;

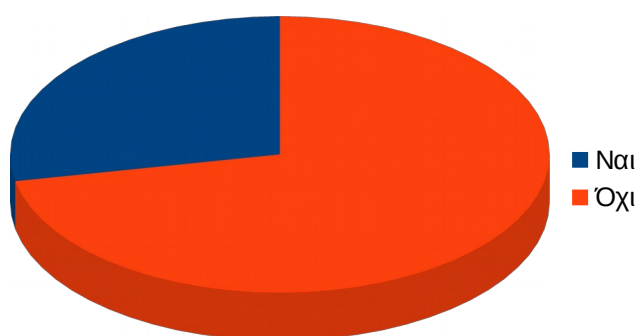

Γράφημα 5: Βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων

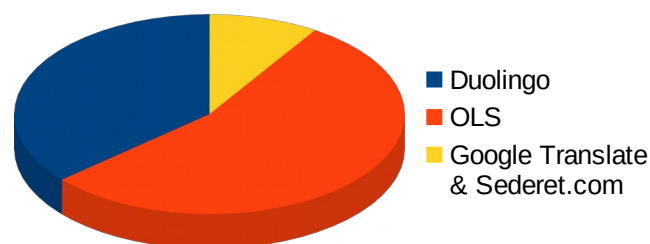
Παρόλο που στην προηγούμενη ερώτηση η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε πως οι γλωσσικές τους δεξιότητες ήταν αρκετές για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των μαθημάτων τους, οι περισσότεροι απάντησαν πως οι δεξιότητες τους βελτιώθηκαν κατά πολύ ή αρκετά. Αυτό οφείλεται στο ότι τα περισσότερα πανεπιστήμια που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ έχουν ως κατώτερο επίπεδο γλωσσομάθειας το επίπεδο B2 («Καλή γνώση» κατά το Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις γλώσσες). Ένα επίπεδο B2 μπορεί να αποκτήσει κανείς στις μέρες μας μονάχα από τη χρήση του διαδικτύου την ανάγνωση άρθρων οποιουδήποτε περιεχομένου, τη θέαση βίντεο η στιγμιοτύπων σε πλατφόρμες streaming (Youtube, Twitch), την ανάγνωση στίχων αγγλικών τραγουδιών, αλλά και μέσω πιο πρακτικών πραγμάτων, όπως η τοποθέτηση ετικετών στην Αγγλική σε προϊόντα που βρίσκονται στο σπίτι ή την προσπάθεια σύνταξης περίληψης στην Αγγλική κάποιου podcast ή κάποιας ταινίας (*Five Ways to Improve Your English by Yourself*, 2018).

Υπάρχουν επίσης και πολλές σειρές δωρεάν μαθημάτων εκμάθησης της αγγλικής με πολλές μορφές στο διαδίκτυο. Ρόλο παίζει και το εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας, αφού, εάν δεν υπάρχουν μαθήματα αγγλικών στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού ή του γυμνασίου θα υπάρχουν σίγουρα στο πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Η καθημερινή επαφή όμως με την Αγγλική ή την οποιαδήποτε γλώσσα είναι αυτονόητο ότι θα βελτιώσει τις δεξιότητες του ομιλητή της. Εξάλλου, τα Αγγλικά αποτελούν και την κύρια γλώσσα επικοινωνίας σε ένα συνονθύλευμα πολιτισμών και σκέψεων που είναι το περιβάλλον του προγράμματος Erasmus+. Σημαντικό ρόλο παίζει και η προσέγγιση της κάθε γλώσσας από το κάθε άτομο, καθώς κάποιος που προσπαθεί να βελτιώσει τις γλωσσικές του δεξιότητες σε οποιαδήποτε γλώσσα, παρουσιάζοντας ενδιαφέρον για την ίδια τη γλώσσα αλλά και για τις κουλτούρες με τις οποίες συνδέεται, θα έχει καλύτερα αποτελέσματα από κάποιον που μαθαίνει μια γλώσσα για καθαρά πρακτικούς λόγους (πχ ακαδημαϊκούς ή εργασιακούς) μη δείχνοντας κάποιο επιπλέον ενδιαφέρον (Gardner. 1985).

13–14. Χρησιμοποίησες προγράμματα βοήθειας εκμάθησης ξένων γλωσσών; Αν ναι, ποια;

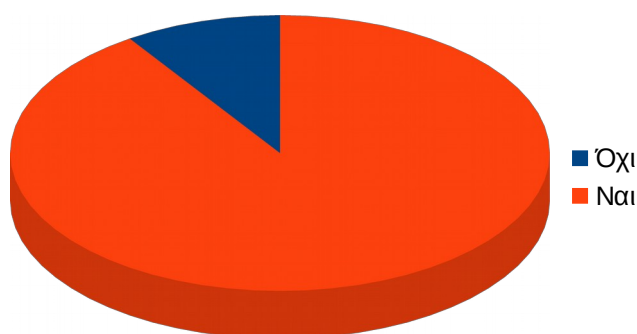
Γράφημα 7: Χρήση προγραμμάτων εκμάθησης γλώσσας

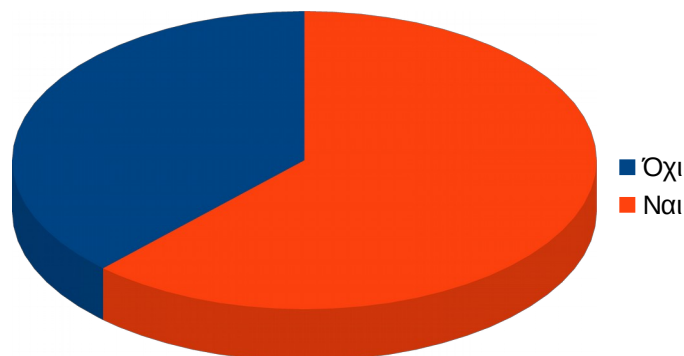
Γράφημα 6: Προγράμματα εκμάθησης γλώσσας

Πέρα από την πρακτική εμπειρία που αποκτά κανείς με την καθημερινή χρήση μιας γλώσσας, ίσως να χρειαστεί και μια εξωτερική βοήθεια. Στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus+ οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν την υπηρεσία OLS (Online Linguistic Support), με σκοπό να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους στη γλώσσα του ιδρύματος υποδοχής ή την τοπική γλώσσα, καθώς, με τις γλωσσικές αξιολογήσεις που υποβάλλεται ο φοιτητής, μπορεί να κάνει έναν έλεγχο ως προς τη βελτίωση του και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση στη χρήση μιας ξένης γλώσσας στην καθημερινή του επικοινωνία (*Erasmus+ Supporting Language Learning*, 2020). Το Duolingo ήταν επίσης δημοφιλές πρόγραμμα βελτίωσης γλωσσικών δεξιοτήτων. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που είναι ευρέως διαδεδομένο παγκοσμίως, αλλά επικεντρώνεται επί το πλείστον στη βελτίωση λεξιλογίου και εκμάθηση πάγιων εκφράσεων.

15-16-17 Σου δόθηκε η ευκαιρία από το ίδρυμα υποδοχής να μάθεις την τοπική γλώσσα; Εάν ναι, δέχτηκες; Ποιοι οι λόγοι σου;

Γράφημα 9: Δυνατότητα εκμάθησης της τοπικής γλώσσας

Γράφημα 8: Συμμετοχή σε μαθήματα εκμάθησης της τοπικής γλώσσας

Λόγοι εκμάθησης της τοπικής γλώσσας	
Ενδιαφέρον προς τη γλώσσα	76,2%
Ακαδημαϊκοί λόγοι	33,%
Επιβίωση/Επικοινωνία με τους ντόπιους	61,9%

Η έστω στοιχειώδης γνώση της τοπικής γλώσσας είναι εξαιρετικά σημαντική για τη διαβίωση σε ένα ξένο περιβάλλον, πόσο μάλλον για έναν νέο, ο οποίος ίσως να μην έχει ταξιδέψει πέρα από τα σύνορα της πατρίδας του. Πρέπει να σημειωθεί επίσης, ότι η εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας είναι συνδεδεμένη με την στάση του μαθητή προς την ίδια τη γλώσσα και τις κουλτούρες με τις οποίες η ίδια είναι συνυφασμένη (Er. 2009). Αυτός είναι και ο λόγος που πολλά ιδρύματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ παρέχουν δωρεάν μαθήματα της τοπικής γλώσσας στους εισερχόμενους σπουδαστές. Αυτά τα μαθήματα αρκετές φορές συνοδεύονται από μονάδες ECTS οπότε και ο σπουδαστής, εκτός από το να λαμβάνει ίσως και το σημαντικότερο εργαλείο επιβίωσης για το εξάμηνο του, βοηθείται και στο να εκπληρώσει τους στόχους που τίθενται από το πρόγραμμα. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, παρότι δόθηκε η ευκαιρία από τα ιδρύματα υποδοχής, μόνο τα 2/3 των ερωτηθέντων δέχθηκαν να επωφεληθούν από αυτά. Οι λόγοι που το έκαναν αυτό συνοψίζονται σε 3 απαντήσεις: α) ενδιαφέρον για τη γλώσσα, που ήταν και η δημοφιλέστερη απάντηση και είναι ίσως και η πιο λογική για έναν νέο, που θέλει να ασχοληθεί με κάτι καινούργιο και πρωτόγνωρο και τι καλύτερο από μια ξένη γλώσσα, που θα τον βοηθήσει να ενισχύσει την εμπειρία του εξαμήνου του, β) ακαδημαϊκοί λόγοι, όπου θα μπορούσε να είναι είτε η παρακολούθηση κάποιου μαθήματος που προσφέρονταν μόνο στην τοπική γλώσσα είτε η συμπλήρωση των μονάδων ECTS προς λήψη του πλήρους ποσού της υποτροφίας του, γ) επιβίωση/επικοινωνία με τους ντόπιους, ρεαλιστικά ο σημαντικότερος λόγος να μάθει κάποιος μια ξένη γλώσσα εφόσον δεν πρόκειται να μείνει σε ένα νέο μέρος για λίγες μέρες, αλλά για αρκετούς μήνες (ορισμένες φορές και μέχρι και 12 εφόσον εγκριθεί η επέκταση του εξαμήνου του φοιτητή).

Στο Πανεπιστήμιο της Άνω Σιλεσίας στο Κατοβίτσε της Πολωνίας όπου πέρασα το εξάμηνο Erasmus+ μου, επέλεξα την εκμάθηση της πολωνικής γλώσσας και για τους 3 προαναφερθέντες λόγους. Σαν γλώσσα μου φαίνονταν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, καθώς φέρει ομοιότητες με τη Ρωσική αλλά δεν χρησιμοποιεί κυριλλικό αλφάβητο. Η παρακολούθηση των μαθημάτων επίσης προσέφερε και 7 μονάδες ECTS από τις 30 που έπρεπε να συμπληρωθούν για τη λήψη της πλήρους υποτροφίας. Όσο για την εκμάθηση της γλώσσας για την ευκολότερη διαβίωση, οι πρώτοι 2 μήνες ήταν ιδιαίτερα δύσκολοι καθώς οι περισσότεροι υπάλληλοι των σουπερμάρκετ δεν μιλούσαν ή καταλάβαιναν αγγλικά, οπότε η χρήση υπηρεσιών όπως το Google Translate και η χρήση νοημάτων

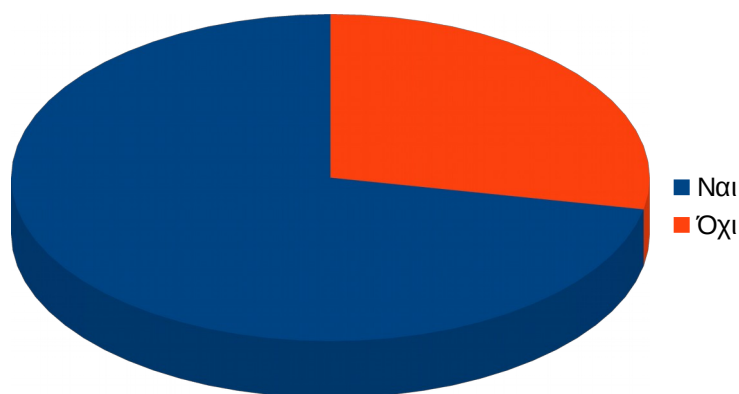
και χειρονομιών βοηθούσαν ως έναν βαθμό την επικοινωνία. Η εκμάθηση των αριθμών και κάποιων προϊόντων έκανε τη διαβίωση στο νέο περιβάλλον αισθητά πιο εύκολη. Το ίδιο πρόβλημα αντιμετώπισαν αρκετοί συμφοιτητές μου που βρίσκονταν σε χώρες που δεν γνώριζαν την τοπική γλώσσα.

18. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, ενδιαφέρθηκες να μάθεις για τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα της χώρας ή της περιοχής που διέμενες;

Ενδιαφέρον προς πολιτισμό / κουλτούρα χώρας υποδοχής	
Καθόλου	3.1%
Ούτε Λίγο, Ούτε Πολύ	3.1%
Πολύ	31.3%
Πάρα Πολύ	62.5%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, παρουσίασε ενδιαφέρον ως προς τον πολιτισμό και την κουλτούρα της χώρας που διέμενε. Όπως προαναφέρθηκε στον σχολιασμό της ερώτησης 15 (βλ. Σχολιασμός και Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου, ερωτήσεις 15-16-17), υπάρχει μια εμφανής σύνδεση μεταξύ ενδιαφέροντος ως προς τον πολιτισμό και την κουλτούρα μιας χώρας και του ενδιαφέροντος εκμάθησης της γλώσσας της ίδιας χώρας. Έτσι καταλαβαίνουμε πως αυτή η επιρροή στους φοιτητές είναι αμφίδρομη, αφού μαθαίνοντας για τον πολιτισμό της χώρας αποκτούν ένα πολιτισμικό υπόβαθρο που τους ωθεί στο να αποκτήσουν μια επαφή με τη γλώσσα, όπως και η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, δημιουργεί στον μαθητή τη θέληση απόκτησης γνώσεων σχετικά με τους πολιτισμούς και τις κουλτούρες των χωρών που μιλούν τη γλώσσα που μαθαίνει.

19. Σου δόθηκε η ευκαιρία από το ίδρυμα υποδοχής να συμμετέχεις σε πολιτισμικές δραστηριότητες; (παρουσιάσεις, εκδηλώσεις κ.α.)

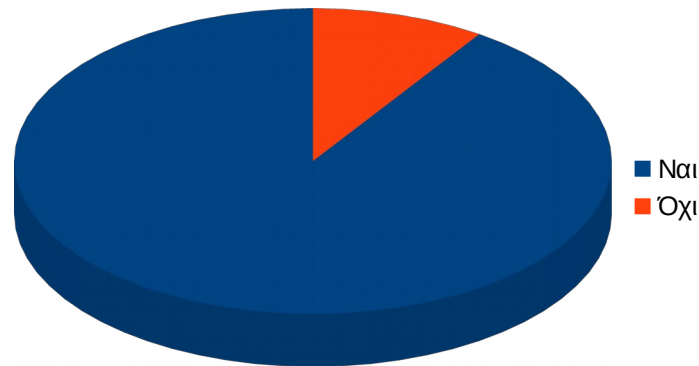

Γράφημα 10: Δυνατότητα συμμετοχής σε πολιτισμικές δραστηριότητες

Η πρώτη εντύπωση που σου δημιουργείται σχετικά με μια χώρα είναι και η σημαντικότερη, ειδικά αν δεν είχες καμία προηγούμενη επαφή. Η οποιαδήποτε βοήθεια που μπορεί να προσφέρει το ίδρυμα υποδοχής ως προς την ομαλότερη προσαρμογή των εισερχομένων φοιτητών είναι πολύτιμη, καθώς μπορούν να αποφευχθούν διάφορες παρεξηγήσεις με τους ντόπιους (πχ λόγω κάποιας χειρονομίας ή λέξης που σημαίνει κάτι διαφορετικό στη μητρική γλώσσα του κάθε φοιτητή) ή

κάποιες συμπεριφορές, που παρόλο που σε κάποια άλλη χώρα θα ήταν αποδεκτές, στη χώρα υποδοχής θα μπορούσαν να δημιουργήσουν θέματα που εμπλέκονται οι αρχές (πχ στην Πολωνία είναι παράνομο να καταναλώνεις αλκοόλ σε δημόσιους χώρους και κινδυνεύεις ακόμα και με χρηματικό πρόστιμο).

20-21. Μέσω των φίλων σου και των ανθρώπων που γνώρισες, ενδιαφέρθηκες να μάθεις μια νέα γλώσσα, να επισκεφτείς μια συγκεκριμένη χώρα ή τόπο ή να μάθεις για τον πολιτισμό τους; Αν ναι, περίγραψε συντόμως.

Γράφημα 11: Ένδειξη πολιτισμικού ενδιαφέροντος μετά το πρόγραμμα Erasmus+

Ένας από τους στόχους του προγράμματος Erasmus+ είναι η προώθηση Ευρωπαϊκών αρχών σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

«Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.» (Άρθρο 2 Της Συνθήκης Της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012)

Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε πώς το πρόγραμμα Erasmus+ είναι και ένα εργαλείο με σκοπό την εξοικείωση των νέων σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον είτε αυτό είναι εργασιακό, ακαδημαϊκό ή κοινωνικό και να εξαλείψει βλαβερές νοοτροπίες και ιδέες που μαστίζουν ακόμα και τις μέρες πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, όπως ο ρατσισμός και η ξеноφοβία. Με την καθημερινή έκθεση σε νέες και πρωτόγνωρες ιδέες, ο συμμετέχων φοιτητής θα εξοικειωθεί σε αυτό το πολυπολιτισμικό περιβάλλον και θα προσαρμοστεί σε μια νέα πραγματικότητα. Αυτός ο στόχος του προγράμματος ωφελεί και τους συμμετέχοντες, πέρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, διότι παίρνουν τα θεμέλια για να προχωρήσουν με τις σπουδές ή την καριέρα τους σε διεθνές επίπεδο, κάτι που θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολο για κάποιον φοιτητή που δεν έχει ζήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών σε κάποια χώρα του εξωτερικού.

Αναφορικά στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου, από τους 19 ερωτηθέντες που απάντησαν στην ερώτηση του αν θα ενδιαφέρονταν να γνωρίσουν από κοντά μια νέα χώρα, γλώσσα ή κάποιον πολιτισμό, και οι 19 δήλωσαν πως θα ήθελαν να μάθουν νέες γλώσσες και να επισκεφτούν συγκεκριμένες χώρες ή περιοχές, επηρεασμένοι κυρίως από τις φιλίες που σύναψαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου τους.

5. Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψιν τους στόχους της παρούσας έρευνας και τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, μπορούμε να κρίνουμε πώς το πρόγραμμα Erasmus+ είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για κάθε Ευρωπαίο και μη φοιτητή, καθώς του προσφέρει εφόδια για προσαρμογή και ανέλιξη σε έναν ολοένα και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Επίσης βοηθά στην εξάλειψη του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και στην προώθηση Ευρωπαϊκών αξιών και αρχών. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που, όπως και οι νέοι συμμετέχοντες του, εξελίσσεται συνεχόμενα και αποτελεί ήδη ένα από τα σημαντικότερα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απαντώντας στα ερωτήματα που τέθηκαν (βλ. Εισαγωγή), το πρόγραμμα Erasmus+ ενισχύει τη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της έρευνας (βλ. Σχολιασμός και αποτελέσματα ερωτηματολογίου: ερωτήσεις 11-12) και βοηθάει στη γεφύρωση μεταξύ χωρών, αφού συμβάλλει στη διαπολιτισμική επικοινωνία μεταξύ των νέων Ευρωπαίων. Σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου (βλ. Σχολιασμός και αποτελέσματα ερωτηματολογίου: ερωτήσεις 15-21) μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων ενδιαφέρθηκε να μάθει περισσότερα για τη χώρα παραμονής του και για τη γλώσσα που μιλούν οι κάτοικοι της. Ο Crystal (1992) αναφέρει πως η στάση ενός ομιλητή προς μια νέα γλώσσα στόχο, εξαρτάται από την ψυχολογική προσέγγιση της μητρικής γλώσσας του ατόμου ή προς τις γλώσσες των άλλων. Ο Baker (1988) από την άλλη θεωρεί πώς η στάση (ως προς τη γλώσσα) είναι κάτι το εμπειρικό και αισθητικό παρά κάτι που κληρονομείται. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε, λαμβάνοντας υπόψιν τις απαντήσεις της ερώτησης 21 (βλ. Σχολιασμός και Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου) και τα σχόλια των Crystal (1992) και Baker (1988), ότι το πρόγραμμα Erasmus+ συμβάλλει στην διαπολιτισμική επικοινωνία μεταξύ των νέων Ευρωπαίων, αφού οι περισσότεροι δήλωσαν ότι σκοπεύουν να μάθουν μια νέα ξένη γλώσσα, αφού εξοικειώθηκαν με αυτή και την κουλτούρα της κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, επικοινωνώντας και έχοντας διαπροσωπικές σχέσεις με άτομα διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών. Η λειτουργία του προγράμματος Erasmus+ ως κινητήρια δύναμη ανάπτυξης μιας πανευρωπαϊκής ταυτότητας υπογραμμίζεται και από τον Cairns, που δηλώνει πως «...το εκπαιδευτικό προφίλ τους διαμορφώνεται σαν ενός υπερ-Ευρωπαίου, με έναν de facto πρεσβευτικό ρόλο παροχής ενός ενωτικού συμβόλου για τα Ευρωπαϊκά ιδρύματα και λειτουργώντας σαν παράδειγμα προς μίμηση, με τον απώτερο σκοπό καθιέρωσης μια νέας γενιάς λιγότερο εθνοκεντρικών Ευρωπαίων» (Cairns. 2017).

Μια περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να σχολιάσει τη διαφορά στη στάση εκμάθησης μιας νέας ξένης γλώσσας ανάμεσα σε συμμετέχοντες που διέμεναν σε αγγλόφωνες χώρες και συμμετέχοντες σε χώρες με άλλες γλώσσες, μελετώντας την αντίδραση που προκαλεί η «κουλτούρα-στόχος» και την επίδραση των πολυπολιτισμικών περιβάλλοντων στις γλωσσικές προσεγγίσεις των μαθητών.

Λαμβάνοντας υπόψιν τη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων σαν κομμάτι του προγράμματος Erasmus+ ως αντικείμενο της παρούσας έρευνας, μια νέα έρευνα θα μπορούσε να μελετήσει την αλλαγή στο επίπεδο της γλωσσικής προόδου μαθητών ξένων γλωσσών, μετά την αλλαγή της στάσης τους, ακολουθούμενη από συμμετοχή σε πρόγραμμα/-τα κινητικότητας.

Βιβλιογραφία

Arasaratnam, L.A. (2013). *Intercultural communication competence*. SAGE Publications.

Arnold, W. E., McCroskey, J. C., & Prichard, S. V. O. (1967). The Likert-type scale. *Today's Speech*, 15(2), 31–33. <https://doi.org/10.1080/01463376709368825>

Baker, C. (1988). *Key Issues in Bilingualism and Bilingual Education (Multilingual Matters)*. Multilingual Matters.

Benakis, T. (2019, March 28). *Erasmus+ 2021-2027: Budget tripled for the 2021-2027 period*. European Interest. <https://www.europeaninterest.eu/article/erasmus-2021-2027-budget-tripled-2021-2027-period/>

Bracht, Oliver & Engel, Constanze & Janson, Kerstin & OVER, Albert & Schomburg, Harald & Teichler, Ulrich. (2006). *The Professional Value of ERASMUS Mobility. Final Report*. Presented to the European Commission - DG Education and Culture.

Byram, M., Gribkova, B., & Starkey, H. (2003). *Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching*. Council of Europe.

Cairns, David (2017): The Erasmus Undergraduate Exchange Programme. A Highly Qualified Success Story? In: *Children's Geographies* 15(6), pp. 728-740

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1998). *Foundations of intercultural communication*. Allyn & Bacon.

Crystal, D. (1992). *An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages (Blackwell Reference)*. Blackwell Pub.

ec-European Commission - History of the ERASMUS Programme. (2013. February 7). Web Archive. https://web.archive.org/web/20130404063516/http://ec.europa.eu/education/erasmus/history_en.htm

Engel, C. (2010). The impact of Erasmus mobility on the professional career: Empirical results of international studies on temporary student and teaching staff mobility. *Belgeo*, 4, 351–363. <https://doi.org/10.4000/belgeo.6399>

Er, Ç. (2009). Students' Attitudes to Language Learning at Secondary Level of Primary Schools in Aladağ, Adana. Çukurova University.

Erasmus Plus: Facts, Figures & Trends. (n.d.). [Illustration]. European Commission. https://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf

Erasmus student mobility 1987/88-2007/08. (2010). [Illustration]. <https://web.archive.org/web/20110826222635/http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc/stat/chart1.pdf>

European Commission Press Release. (2013, November 19). *Green light for Erasmus+: More than 4 million to get EU grants for skills and employability*. European Commission.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_13_1110

Five ways to improve your English by yourself. (2018, January 29). ABC.
<https://www.abc.net.au/education/learn-english/five-ways-to-improve-your-english-by-yourself/9085604>

Gardner, R. C. (1986). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation (Social Psychology of Language, Vol 4)*. Hodder Arnold.

Hasson D., Arnetz B. B. (2007). Validation and Findings Comparing VAS vs. Likert Scales for Psychosocial Measurements. *International Electronic Journal of Health Education*, 8: 178-192.

Lalić Burzanović, M. (2019, July 17). Getting a job much faster with the “EU degree” – ERASMUS+. Erasmus Plus Office Montenegro. <http://www.erasmusplus.ac.me/?p=20540&lang=en>

Paulhus, D. L. (1984). Two-component models of socially desirable responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(3), 598–609. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.46.3.598>

Pulverness, A. (2003). Materials for cultural awareness. Developing materials for language teaching. Continuum

Souto-Otero et al, M. (2019, May 17). Erasmus+ higher education impact study : final report. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94d97f5c-7ae2-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en>

Statistics. (2020, February 6). Erasmus+ - European Commission. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

The Impact and Experience of Foreign Languages in the Context of Erasmus+ in all Education Sectors in Ireland. (2020, June 9). EURIreland – Higher Education Authority, National Agency for Erasmus+ Higher Education in Ireland.
<http://eurireland.ie/2020/06/09/erasmusforeignlanguagesstudy/>

Άρθρο 2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2012). EUR-LEX. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M002&from=EN>

Παπαδημητρίου Γ., Φλώρου Γ., Αναστασιάδου Σ. (2001). Κλίμακες αξιολόγησης: η περίπτωση της κλίμακας Likert. Πρακτικά 14ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής, 81-88.

Στατιστικά Erasmus+ Ελλάδα 2017. (2018). [Illustration]. IKY.
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-factsheet-2017-greece_en.pdf

Τι είναι το Erasmus+; (2019, October 22). Erasmus+ - European Commission. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_el

Παράρτημα

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε σε Google Forms για καλύτερη αποστολή του και συλλογή απαντήσεων και αποτελεσμάτων. Υπάρχει δυνατότητα εκτύπωσης του ερωτηματολογίου, αλλά λόγω των ερωτήσεων 2 και 9 (βλ. Σελίδες 21+23) που αποτελούν λίστες πολύ μεγάλων διαστάσεων, για εξοικονόμηση χώρου θα χρησιμοποιηθούν εικόνες, αποτυπώνοντας την εικόνα που βλέπει κάποιος ακολουθώντας τον σύνδεσμο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

(https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScmQFoIqF2NFzRJ-8BN8L8_IZeXtvd3PSNtW5pZeMDldFsKKQ/viewform?usp=sf_link)

Intercultural communication and Erasmus+ programme questionnaire

This questionnaire will be used for an academic thesis. Please answer the questions responsibly and enjoy filling this out. Thank you for your time. All the data collected in this questionnaire will only be used for the thesis and nothing else.

* Απαιτείται

Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου *

Η διεύθυνσή σας ηλεκτρονικού ταχυδρομεί...

1. Age *

Επιλογή ▼

2. Country *

Επιλογή ▼

3. Country where you are studying with the Erasmus programme *

Η απάντησή σας

4. Main reasons for choosing the country / Institute (please pick three) *

- ☐ Institute prestige
- ☐ Personal liking for the country
- ☐ Financial reasons
- ☐ Culture
- ☐ Language
- ☐ Personal reasons
- ☐ Geography (neighbouring countries)
- ☐ Άλλο: _____

5. Explain and sort your choices by matter of importance (OPTIONAL)

Η απάντησή σας _____

6. What were your main reasons for applying to the Erasmus+ programme? *

Η απάντησή σας _____

7. Did you find your Erasmus+ experience enjoyable? *

	1	2	3	4	5	
Very bad	☐	☐	☐	☐	☐	Fantastic

8. Would you recommend the Erasmus+ programme to interested students or peers? *

	1	2	3	4	5	
Not at all	☐	☐	☐	☐	☐	Absolutely

Languages

9. Language(s) *

- ☐ Afrikaans
- ☐ Albanian
- ☐ Amharic
- ☐ Arabic (Egyptian Spoken)
- ☐ Arabic (Levantine)
- ☐ Arabic (Modern Standard)
- ☐ Arabic (Moroccan Spoken)
- ☐ Yucatec
- ☐ Zapotec
- ☐ Zulu
- ☐ Άλλο: _____

10. Language(s) at the receiving Institute *

Η απάντησή σας _____

11. Was your language proficiency adequate for the academic courses that you chose? *

	1	2	3	4	5	
Very bad	☐	☐	☐	☐	☐	Excellent

12. Did your language skills improve throughout your Erasmus+ semester? *

	1	2	3	4	5	
Not at all	☐	☐	☐	☐	☐	By a great margin

13. Did you use third-party programs and / or applications? *

☐ Yes

☐ No

14. If yes, which ones? (ex. OLS, Duolingo, Lingodeer etc.)

Η απάντησή σας _____

15. Were you given the option by the receiving institute to study the local language? *

☐ Yes

☐ No

16. If yes, did you do so?

☐ Yes

☐ No

17. Reasons for doing so?

- ☐ Interest in the language
- ☐ Academic purposes
- ☐ Survival / Communication with the locals

Intercultural Communication

18. During / After the semester, were you interested in learning about the receiving country's / region's culture, traditions and customs? *

	1	2	3	4	5	
Not at all	☐	☐	☐	☐	☐	Greatly interested

19. Were you given the option to participate or attend in "cultural crash-courses" by the receiving university? (ex. presentations, events etc.) *

- ☐ Yes
- ☐ No

20. Throughout your friendships and the people you met, were you interested in learning a new language, visit a specific country or place or learn about their culture? *

- ☐ Yes
- ☐ No

21. If yes, please briefly specify

Η απάντησή σας

COMMENT BOX

Η απάντησή σας

Να μου αποσταλεί ένα αντίγραφο των απαντήσεών μου.

Υποβολή

Σελίδα 1 από 1

Ερωτηματολόγιο 6